

Domnule Prim Ministru,

Domnule Secretar General al OCDE, distinsa audienta

Este un privilegiu sa pot participa la lansarea acestui studiu OCDE privind Romania. Traim vremuri extrem de involburate, dificile, sub povara unei suite de socuri care au ravasit economii, dezvoltate si mai putin dezvoltate, peste tot in lume. Am in vedere pandemia; socul preturilor la energie care a readus in minte stagflatia de acum cateva decenii si care este de judecat si prin prisma tranzitiei catre energie “verde”; nu in cele din urma, contextul geopolitic, cu spectrul unei confruntari militare in imediat vecinatatea estica a Romaniei.

Trasaturile acestor vremuri sunt ilustrate de teme cheie pe agenda OCDE, ca organizatie ce promoveaza practici bune de guvernanta, economia libera, care sa fie ghidata de valori de echitate, incluziune, de o relatie buna a omului cu Natura. S-a vazut ca nici societatile cele mai bogate si dezvoltate tehnologic nu au fost scutite de mari dificultati in a rezista la socurile evocate mai sus, ca ceea ce numim capital social si capital politic sunt sever testate. Nu intamplator, OCDE ca si alte organizatii internationale specializate (IMF, Banca Mondiala, BEI, BERD, etc) subliniaza rolul “increderei” (trust) in relatia dintre cei care guverneaza si societate. Unde institutiile functioneaza mai bine capitalul de incredere se erodeaza mai putin si societatea se poate mobiliza mai usor in fata adversitatilor -- la nivel individual, de grup/comunitate, corporatist, etc.

Analiza facuta de expertii OCDE se adauga altor analize realizate de organisme specializate; ma refer la documente ale Comisiei Europene, care judeca anual evolutia/convergenta economiei romanesti, sau ale FMI, care trec dincolo de ceea ce implica consultarile in virtutea articolului 4. Remarc ca analizele de dupa criza financiara globala au iesit dintr-o paradigma simplificatoare si au incercat sa surprinda mai bine relatia intre organizarea pietelor (distributia puterii pe piete) si inovatie, repartizarea rezultatelor economice, crestere economica si distributia veniturilor, conduita in afaceri, etc. La toate acestea se adauga atentia constanta acordata luptei contra coruptiei si promovarii de practici bune in sectorul public, apararea statului de drept. Toate acestea conditioneaza robustetea si rezilienta sistemelor societale.

Este multa analiza solida in acest studiu privind reducerea decalajelor economice, rolul apartenentei la UE, functionarea pietelor, politicile publice, sistemul bancar/financiar, locul IMM-urilor in textura economica, dezvoltarea sectorului IT, aspecte sociale si demografice (imbatranirea populatiei si problematica sistemului de

pensii), discrepante economice regionale, coeziunea sociala. Merita sa notez o constatare centrala a studiului ca, "in mai putin de 20 de ani Romania a redus decalajul PIB/loc fata de media din OCDE de la 60% la 30%...iar populatia amenintata de saracie/excluziune sociala a scazut la 30% in 2020, de la cca 50% in 2010". Sunt multe date in acest studiu ce atesta progrese economice ale Romaniei, dar si minusuri importante –precum in sistemul educational si sanatatea publica. Nu pot in cateva minute sa ma refer la toate acestea. Ma rezum numai la cateva aspecte ce privesc mersul economiei romanesti.

Astfel, problema balantei externe. PIB/loc(la paritatea puterii de cumparare) a ajuns in jur de 70% din media UE, dar persista dezechilibre externe majore; deficitul de cont curent a fost in jur de 5% din PIB in 2019 si in 2020, probabil peste 6% in 2021. In UE sunt putine economii cu deficite de cont curent semnificative (media OCDE a acestui deficit a fost zero in 2019). Dezechilibrul extern are ca piston principal deficitul bugetar structural la care s-au adaugat efecte ale prociclicitatii politicii bugetare. Dar exista si un deficit de competitivitate.

Romania are nevoie de investitii care sa ii asigure o plasare mai buna in lanturile de productie internationale si care sa o ajute sa nu fie blocata in capcana venitului mediu (middle income trap). Si, totodata, sa permita salarii mai bune , care sa atenueze emigratia fortei de munca.

Raportul OCDE subliniaza nevoia de consolidare fiscala, de care depinde sustenabilitatea finantelor publice. In Romania nu datoratia publica (cca 50% din PIB la finele lui 2021) este grija mare, ci deficiul bugetar structural. O ajustare fiscala graduala are sens, mai ales ca nu am scapat de pandemie, iar economia este fragila inclusiv din cauza socului preturilor la energie. Corectia fiscala are de considerat si inasprirea politicilor monetare in lume, ceea ce creste costul finantarii si refinantarii. Dar concomitenta de dobanzi mici (cost al creditului), reducere drastica a deficitului bugetar, inflatie stopata maine si crestere economica inalta este o fantezie! Ca in toate tarile din OCDE, din UE, politica macroeconomica se confrunta cu dileme mari si miracole nu pot fi facute. Nu poti decat sa lucrezi cu trade-off-uri dificile, sa incerci sa limitezi stricaciuni si dureri. Banca centrala a Romaniei nu emite moneda de rezerva si nici nu isi poate permite sa nu intareasca politica monetara, care trebuie sa tina cont si de pasii facuti de Fed, de alte banci centrale din regiune, de evolutii pe pietele monetare in general.

Deficitul bugetar a fost de 6,7% in 2021, sub cel programat. Corectia ferma a deficitului fiscal in anii ce vin sunt calea de a linisti pietele financiare. Daca vom valorifica exemplar resursele europene vom atenua din impactul contractionist al consolidarii fiscale.

Inflatia inalte este mentionata in Studiu, in conditiile in care ingrijorari proliferaza in lume; ma refer la persistenta si posibilitatea de a fi influentate asteptari inflationiste,

inflatia de baza. Si in Romania socul preturilor la energie este cauza de baza, ce conduce la efecte in lant. Necazul este accentuat de dereglari in lanturi de productie si de geopolitizarea pietei energiei. In UE nu exista o politica energetica unitara iar dependenta de Federatia Rusa este o mare vulnerabilitate. Romania trebuie sa valorifice in mod inteligent resursele sale pentru a-si asigura securitatea energetica si cea alimentara.

Schimbarea de clima, ce implica un pret relativ al energiei mai inalt pana se va obtine un alt portofoliu de resurse, reprezinta in sine un mare soc, mai ales pentru tarile cu industrii energofage, cu numerosi cetateni cu venituri mici. Aici gasim o ratiune pentru importanta Planului de redresare si rezilienta (PNRR), care este subliniata de studiul OCDE, cat si pentru configuratia unei tranzitii care sa faca acest soc suportabil economic si social. Este si temei pentru masuri exceptionale luate de Guvern pentru lunile de iarna avand in vedere tensiunile pe care acest soc le produce in economie, in societate.

Apropo de PNRR, NGEU este politica industriala la nivelul UE, cu ipostaze nationale, in functie de necesitati specifice. In SUA, Planul Biden este o resuscitare a viziunii New Deal din perioada interbelica. Asa cum pandemia a reclamat colaborare stransa intre guverne si industria farma pentru realizarea de vaccinuri, tot astfel reclama provocari economice si tehnologice ale viitorului –inclusiv cele derivate din dezvoltarea inteligentei artificiale si competitia globala.

Romania are mare nevoie de investitii publice care sa o transforme structural, iar PNRR poate mari PIB-ul potential cu cca 1% fata de media de crestere economica istorica (care a fost de 3,5-4%) –mai ales ca pandemia a erodat PIB-ul potential si sechele vor dura. Colegii de la OCDE notaza evolutia investitiilor publice si considera ca PNRR poate furniza o infuzie exceptionala de resurse. Dar trebuie sa fie utilizate pe proiecte bune. Bine ca vom avea in sfarsit o banca de dezvoltare.

Analiza OCDE constata ceea ce Consiliul Fiscal deplange de ani buni, nivelul foarte jos al veniturilor fiscale (inclusiv contributi), sub 27% din PIB. Luand OCDE ca reper , din acest punct de vedere suntem foarte jos in clasament, asa cum suntem si in UE. Cu venituri atat de joase este foarte dificil sa finantezi in mod adecvat educatia si sanatatea, constructia de infrastructura, sa amortizezi socuri adverse puternice. Iar PNRR nu poate suplini aceasta subfinantare cronica. Trebuie sa ajungem sa stam pe picioarele proprii in privinta resurselor bugetare.

Daca ne gandim la provocarile viitorului, ce izvoresc din schimbarea de clima, din nevoia de a avea o societate mai inclusivă, robusta, intelegem ca nivelul veniturilor fiscale/bugetare este o problema de securitate nationala.

Sunt de salutat eforturile OCDE pentru un regim fiscal international care sa stopeze un nefast “race to the bottom”, optimizarea fiscala operata de mari corporatii internationale in detrimentul bugetelor nationale, abuzuri de pozitie dominanta pe piete;

si paradisurile fiscale trebuie sa fie combatute. OCDE poate face mai mult pentru contracararea amenintarilor hibride (ex: atacuri cibernetice, chiar fake news), pentru reglementarea functionarii activelor crypto, ce ameninta stabilitatea financiara si activitatea bancilor centrale. Exemple de adancire a colaborarii in cadrul OCDE pot continua.

Ma bucur ca Romania a demarat discutiile de aderare la OCDE si sper ca intrarea in acest club al tarilor cu economie libera sa aiba loc in viitorul cat mai apropiat.

Mulumesc pentru atentie